

LIETUVOS RESPUBLIKOS RYŠIŲ REGULIAVIMO TARNYBOS DIREKTORIAUS

**Į S A K Y M A S
DĖL SĄNAUDŲ APSKAITOS PAGAL PILNAI PASKIRSTYTŲ SĄNAUDŲ METODĄ
TAISYKLIŲ PATVIRTINIMO**

2005 m. gruodžio 28 d. Nr. 1V-1164
Vilnius

Vadovaudamasis Lietuvos Respublikos elektroninių ryšių įstatymo (Žin., 2004, Nr. [69-2382](#)) 7 straipsnio 6 dalies 7 punktu ir 23 straipsnio 3 ir 4 dalimis bei atsižvelgdamas į 2002 m. kovo 7 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą 2002/19/EB dėl elektroninių ryšių tinklų ir susijusių priemonių sujungimo ir prieigos prie jų (Prieigos direktyva) ir 2002 m. kovo 7 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą 2002/22/EB dėl universaliųjų paslaugų ir paslaugų gavėjų teisių, susijusių su elektroninių ryšių tinklais ir paslaugomis (Universaliųjų paslaugų direktyva):

1. Tvirtinu Sąnaudų apskaitos pagal pilnai paskirstytų sąnaudų metodą taisykles (pridedama).

2. Pripažįstu netekusiais galios:

2.1. Ryšių reguliavimo tarnybos prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės direktoriaus 2002 m. gruodžio 20 d. įsakymą Nr. 194 „Dėl Sąnaudų paskirstymo taisyklių ir su sąnaudų apskaita susijusių reikalavimų patvirtinimo“ (Žin., 2002, Nr. [125-5701](#));

2.2. Lietuvos Respublikos ryšių reguliavimo tarnybos direktoriaus 2005 m. balandžio 28 d. įsakymą Nr. 1V-416 „Dėl Ryšių reguliavimo tarnybos prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės direktoriaus 2002 m. gruodžio 20 d. įsakymo Nr. 194 „Dėl Sąnaudų paskirstymo taisyklių ir su sąnaudų apskaita susijusių reikalavimų patvirtinimo“ pakeitimo“ (Žin., 2005, Nr. [55-1919](#)).

3. Nustatu, kad šio įsakymo 2 punkte nurodyti įsakymai lieka galioti ūkio subjektams, kurie iki Lietuvos Respublikos elektroninių ryšių įstatymo įsigaliojimo buvo pripažinti turinčiais didelę įtaką viešųjų fiksuoto telefono ryšio paslaugų ir tinklų, viešųjų judriojo telefono ryšio paslaugų ir tinklų, skirtųjų linijų paslaugų ir (ar) telekomunikacijų tinklų sujungimo rinkose, kol Lietuvos Respublikos ryšių reguliavimo tarnyba, atlikusi rinkos tyrimus Lietuvos Respublikos elektroninių ryšių įstatymo nustatyta tvarka, nusprendžia panaikinti atitinkamus įpareigojimus ar juos pakeisti Lietuvos Respublikos elektroninių ryšių įstatyme nustatytais įpareigojimais.

4. Nurodu šį įsakymą paskelbti oficialiame leidinyje „Valstybės žinios“.

DIREKTORIAUS PAVADUOTOJAS,
L. E. DIREKTORIAUS PAREIGAS

TOMAS LAMANAUSKAS

PATVIRTINTA

Lietuvos Respublikos ryšių reguliavimo
tarnybos direktoriaus 2005 m. gruodžio 28 d.
įsakymu Nr. 1V-1164
(Lietuvos Respublikos ryšių reguliavimo
tarnybos direktoriaus 2006 m. birželio 14 d.
įsakymo Nr. 1V-737 redakcija)

SAŃAUDŲ APSKAITOS PAGAL PILNAI PASKIRSTYTŲ SAŃAUDŲ METODĄ TAISYKLĖS

I. BENDROSIOS NUOSTATOS

1. SaŃaudų apskaitos pagal pilnai paskirstytų saŃaudų metodą taisyklėmis (toliau – Taisyklės) siekiama sudaryti prielaidas Lietuvos Respublikos elektroninių ryšių įstatymo (Žin., 2004, Nr. [69-2382](#)) (toliau – Įstatymas) įgyvendinimui ir elektroninių ryšių veiklos reguliavimo užtikrinimui saŃaudų apskaitos srityje, vadovaujantis technologinio neutralumo, funkcinio lygiavertiškumo, proporcingumo, mažiausio būtino reguliavimo, teisinio tikrumo kintančioje rinkoje, ekonominės plėtos, veiksmingos konkurencijos užtikrinimo, reguliavimo kriterijų, sąlygų ir procedūrų objektyvumo, skaidrumo ir nediskriminavimo principais.

2. Taisyklės parengtos vadovaujantis Įstatymo 7 straipsnio 6 dalies 7 punktu ir 23 straipsniu, 32 straipsniu, 33 straipsnio 1 dalimi, 34 straipsnio 9 dalimi, 35 straipsnio 2 dalimi ir atsižvelgiant į 2002 m. kovo 7 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą 2002/19/EB dėl elektroninių ryšių tinklų ir susijusių priemonių sujungimo ir prieigos prie jų (Prieigos direktyva) (OL L 108, 2002 4 24, p. 7), 2002 m. kovo 7 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą 2002/22/EB dėl universaliųjų paslaugų ir paslaugų gavėjų teisių, susijusių su elektroninių ryšių tinklais ir paslaugomis (Universaliųjų paslaugų direktyva) (OL L 108, 2002 4 24, p. 51) bei Europos Komisijos 2005 m. rugsėjo 19 d. rekomendaciją 2005/698/EB dėl apskaitos atskyrimo ir saŃaudų apskaitos sistemų elektroninių ryšių reguliavimo sistemoje (OL 2005 L 266, p. 64).

3. Taisyklės taikomos didelę įtaką atitinkamoje rinkoje turintiems ūkio subjektams, kuriems pagal Įstatymo nuostatas yra nustatyti saŃaudų apskaitos pagal pilnai paskirstytų saŃaudų metodą įpareigojimai (toliau – saŃaudų apskaitos įpareigojimai), bei ūkio subjektams, Lietuvos Respublikos teisės aktų nustatyta tvarka paskirtiems teikti universaliasias elektroninių ryšių paslaugas, kurie teisės aktų nustatyta tvarka ketina pateikti prašymą kompensuoti universaliųjų elektroninių ryšių paslaugų teikimo nuostolius (toliau kiekvienas jų – Ūkio subjektas).

4. Šios Taisyklės nepakeičia buhalterinės apskaitos ir finansinės atskaitomybės reikalavimų, nustatytų Lietuvos Respublikos įmonių finansinės atskaitomybės įstatyme (Žin., 2001, Nr. [99-3516](#)), Lietuvos Respublikos konsoliduotos finansinės atskaitomybės įstatyme (Žin., 2001, Nr. [99-3517](#)) bei Lietuvos Respublikos buhalterinės apskaitos įstatyme (Žin., 2001, Nr. [99-3515](#)).

5. Taisyklėse naudojamos šios pagrindinės sąvokos:

Apyvartinis kapitalas – ūkio subjekto balanse nurodyto trumpalaikio turto sumos ir nurodytų trumpalaikių įsipareigojimų sumos skirtumas.

Ataskaitinis laikotarpis – laikotarpis, sutampantis su ūkio subjekto, kurio atskaitomybė yra rengiama, finansiniais metais.

Bazinė pelno norma – ilgalaikių (ne mažiau kaip 10 metų) Lietuvos Respublikos Vyriausybės vertybinių popierių (obligacijų) vidutinė metinė pelno norma, t. y. nerizikinga pelno norma.

Bendrosios saŃaudos – saŃaudos, kurios su konkrečia paslauga (produktu) nesiejamos nei tiesiogiai, nei netiesiogiai ir kurių ūkio subjektas negali paskirstyti pagal priežastingumo principą, tačiau šios saŃaudos yra būtinos ūkio subjekto veiklos tęstinumui.

Didmeninė paslauga (produktas) – bet kuri paslauga (produktas), kurią ūkio subjektas teikia kitiems operatoriams ar elektroninių ryšių paslaugų teikėjams, kurie šią paslaugą (produktą)

naudoja kaip išteklių mažmeninėms paslaugoms (produktams) teikti.

Galutinė paslauga (produktas) – didmeninė arba mažmeninė paslauga (produktas), teikiama paslaugos gavėjui.

Kapitalas – finansiniai ištekliai, investuojami į paslaugos (produkto) gamybą. Kapitalo vertė apskaičiuojama sudedant ūkio subjekto balanse nurodytas nuosavo ir skolinto kapitalo sumas arba sudedant pagrindinio kapitalo ir apyvartinio kapitalo sumas.

Koregavimai – kapitalo vertės padidėjimas arba sumažėjimas dėl ilgalaikio turto vieneto vertės pokyčio, įvertinus to ilgalaikio turto vieneto einamąją vertę, arba kapitalo vertės padidėjimas ar sumažėjimas dėl bendrosios infliacijos poveikio, taip pat nusidėvėjimo sąnaudų pasikeitimas (teigiamas arba neigiamas), susidarantis dėl ilgalaikio turto vertės perskaiciavimo einamąja verte.

Loginis pakeitimas – ūkio subjekto naudojamos sąnaudų apskaitos sistemos pakeitimas, susijęs su vidaus veiklų skaičiaus ir (arba) vidaus veiklų turinio pakeitimu, paslaugų (produktų) skaičiaus ir (arba) paslaugų (produktų) turinio pakeitimu ar sąnaudų nešiklių skaičiaus ir (arba) sąnaudų nešiklių turinio pakeitimu.

Mažmeninė paslauga (produktas) – paslauga (produktas), teikiama galutiniams paslaugų gavėjams.

Modernaus ekvivalento kaina – pagal atliekamas funkcijas bei užtikrinamą produktyvumą, bet nebūtinai pagal efektyvumą, lygiaverčio ilgalaikio turto vieneto kaina rinkoje.

Nepaskirstomos sąnaudos – sąnaudos, kurias patiria ūkio subjektas ataskaitiniu laikotarpiu, tačiau kurios nėra būtinos nei galutinių paslaugų (produktų) teikimui (reguliuojamų kainų paslaugų (produktų) vertės kūrimui), nei verslo palaikymui (nepertraukiamam elektroninių ryšių veiklos užtikrinimui). Šias sąnaudas ūkio subjektas patiria savo pelno sąskaita.

Netiesioginės sąnaudos – sąnaudos, kurios su konkrečia galutine paslauga (produktu) siejamos netiesiogiai ir skirtingiems sąnaudų kaupimo objektams paskirstomos naudojant ekonominiu vertinimu pagrįstus sąnaudų nešiklius arba norminius koeficientus.

Netiesioginis sąnaudų paskirstymas – ūkio subjekto sąnaudų paskirstymas vienam ar keliems sąnaudų centrams, paslaugoms (produktams) ir (ar) tinklo komponentams proporcingai pagal atitinkamą sąnaudų nešiklį, naudojant objektyvią veiklos ir (arba) finansinę informaciją nešiklio paskirstymo bazei nustatyti.

Norminis koeficientas – koeficientas, parodantis, kokia skirstomų sąnaudų dalis yra priskiriama tam tikram sąnaudų centrui. Norminiai koeficientai gali būti nustatomi kaip ekonomiškai pagrįstas fiksuotas nekeitamas dydis arba kiekvienu ataskaitiniu laikotarpiu gali kisti, atsižvelgiant į atitinkamo sąnaudų veiksnio apimtį.

Nuosavas kapitalas – ūkio subjekto savininkų teisė į ūkio subjekto turto dalį, likusią iš viso turto atėmus visus įsipareigojimus.

Pagrindinis (perdavimo) tinklas – viešasis ryšių tinklas, jungiantis atskirus tinklo komponentus, išskyrus tuos tinklo komponentus, kurie priskiriami prieigos tinklui (pavyzdžiui, pagrindinis viešasis telefono ryšio tinklas prasideda artimiausiame inicijuojančio skambutį tinklo galinio taško atžvilgiu skirstomajame įrenginyje ir baigiasi paskutiniame terminuojančio skambutį tinklo galinio taško atžvilgiu skirstomajame įrenginyje).

Pajamos – ūkio subjekto ekonominės naudos padidėjimas per ataskaitinį laikotarpį, pasireiškiantis ūkio subjekto turto (arba jo vertės) padidėjimu ir (arba) įsipareigojimų sumažėjimu, kai dėl to padidėja nuosavas kapitalas, išskyrus papildomus ūkio subjekto savininkų įnašus.

Paslauga (produktas) – viešojo elektroninių ryšių paslauga (produktas) ir (arba) viešojo elektroninių ryšių tinklo teikimo paslauga (produktas).

Paslaugos (produkto) savikaina – sąnaudų, reikalingų vienam paslaugos (produkto) vienetai suteikti, suma.

Prieigos tinklas – sąsają tarp viešojo ryšių tinklo galinių taškų ir artimiausių jungčių su pagrindiniu (perdavimo) tinklu visuma. Prieigos tinklas prasideda tinklo galiniame taške ir baigiasi artimiausiame tinklo galinio taško atžvilgiu skirstomajame įrenginyje.

Protingumo kriterijų atitinkanti investicijų grąža – investicijų grąža, kurią ūkio subjektas gautų, jei nuspręstų kapitalą investuoti į kitą tokiu pat rizikingumu pasižyminčią veiklą ir kuri

užtikrina ūkio subjekto veikloje naudojamo kapitalo kainos padengimą. Protingumo kriterijų atitinkanti investicijų grąža šiose Taisyklėse yra prilyginama ūkio subjekto veiklai reikalingo kapitalo suteikimo sąnaudoms.

Reikšmingas skirtumas – paslaugos (produkto) savikainos pokytis 5 ir daugiau procentų dėl ūkio subjekto naudojamos sąnaudų apskaitos sistemos loginio pakeitimo.

Sąnaudos – ūkio subjekto ekonominės naudos sumažėjimas dėl turto sunaudojimo, turto pardavimo, turto netekimo, turto vertės sumažėjimo bei išipareigojimų prisiėmimo per ataskaitinį laikotarpį, kai dėl to sumažėja nuosavas kapitalas, išskyrus tiesioginį jo mažinimą. Šiose Taisyklėse prie sąnaudų priskiriamos ir negautos pajamos už kapitalą, jei šis būtų investuotas panašaus rizikingumo rinkoje, t. y. prie sąnaudų yra priskiriama protingumo kriterijų atitinkanti investicijų grąža.

Sąnaudų apskaitos sistema – apskaitos sistema, kuri yra reikalinga ūkio subjekto teikiamų paslaugų (produktų) savikainos nustatymui elektroninių ryšių rinkos reguliavimo tikslais.

Sąnaudų centras – pagrindinė vidaus veikla (procesas), pagalbinė vidaus veikla (procesas), tinklo vidaus veikla (procesas) ar vidaus paslauga (produktas), kuriai tarpiniame sąnaudų paskirstymo etape yra priskiriama tam tikra netiesioginių sąnaudų suma, pagal priežastingumo principą siekiant paskirstyti netiesiogines sąnaudas galutinėms paslaugoms (produktams).

Sąnaudų homogeniškumas – savybė, kuri leidžia sąnaudas grupuoti pagal jų susidarymo veiksnį (nešiklį), sąnaudų dydžio kitimo (atsižvelgiant į tokius faktorius kaip technologijų vystymasis, efektyvumo didėjimas ir pan.) bėgant laikui tendencijas.

Sąnaudų nešiklis – veiksnys, lemiantis konkrečių sąnaudų susidarymą (susiformavimą) ir pagal kurį tos susidariusios (susiformavusios) sąnaudos sąnaudų apskaitos sistemoje yra paskirstomos sąnaudų centrams ir (ar) galutinėms paslaugoms (produktams).

Sąnaudų straipsnis – ūkio subjekto, atsižvelgiant į sąnaudų paskirstymo proceso charakteristikas bei į sąnaudų homogeniškumą, išskirta sąnaudų grupė.

Skolintas kapitalas – ilgalaikiai ūkio subjekto išipareigojimai, už kuriuos ūkio subjektas privalo atsiskaityti vėliau nei per ateinančius vienerius finansinius metus nuo balanso sudarymo dienos.

Tiesioginės sąnaudos – sąnaudos, kurias tiesiogiai ir vienareikšmiškai lemia konkrečios galutinės paslaugos (produkto) teikimas.

Tinklo komponentas – bet kuris viešojo ryšių tinklo sudedamąja dalimi esantis tinklo įrenginys ar elementas, kuris fiziniu ar loginiu būdu gali būti identifikuojamas kaip savarankiškas tinklo vienetas (segmentas).

Turtas – materialiosios, nematerialiosios ir finansinės vertybės, kurias valdo, naudoja ir (arba) kuriomis disponuoja ūkio subjektas bei kurias naudodamas tikisi gauti ekonominės naudos.

Vidaus veikla (procesas) – tarpinė ūkio subjekto veikla (procesas), reikalinga ūkio subjektui galutinės paslaugos (produkto) vertei kurti, t. y. teikti galutines paslaugas (produktus).

Vidutinė rinkos pelno norma – Lietuvos vertybinių popierių rinkos gerai diversifikuoto portfelio vidutinė metinė pelno norma.

Visuminės paslaugos (produkto) sąnaudos – paslaugos (produkto) tiesioginių, netiesioginių ir bendrųjų sąnaudų suma.

Kitos šiose Taisyklėse vartojamos sąvokos suprantamos taip, kaip jos apibrėžtos Įstatyme, Lietuvos Respublikos įmonių finansinės atskaitomybės įstatyme, Lietuvos Respublikos konsoliduotos finansinės atskaitomybės įstatyme bei Lietuvos Respublikos buhalterinės apskaitos įstatyme ir Universaliųjų elektroninių ryšių paslaugų teikimo taisyklėse, patvirtintose Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2003 m. birželio 3 d. nutarimu Nr. 699 „Dėl Universaliųjų elektroninių ryšių paslaugų teikimo taisyklių patvirtinimo ir universaliųjų elektroninių ryšių paslaugų kainų aukščiausios ribos nustatymo“ (Žin., 2003, Nr. [55-2439](#); 2006, Nr. 23-749).

II. BENDRIEJI SĄNAUDŲ APSKAITOS REIKALAVIMAI

6. Ūkio subjektas, diegdamas sąnaudų apskaitos sistemą bei tvarkydamas sąnaudų apskaitą,

turi vadovautis šiais principais:

6.1. priešastingumo principu – Ūkio subjektas ataskaitinio laikotarpio sąnaudas tiesiogiai arba netiesiogiai turi paskirstyti toms paslaugoms (produktams), kurios nulėmė tų sąnaudų atsiradimą (susiformavimą). Netiesioginis paskirstymas atliekamas nustatant ir naudojant sąnaudų nešiklius;

6.2. kaupimo principu – su pajamų uždirbimu per ataskaitinį laikotarpį susijusias sąnaudas Ūkio subjektas turi įtraukti į apskaitą bei paskirstyti paslaugoms (produktams) vadovaudamasis pajamų uždirbimo faktu ir neatsižvelgdamas į pinigų gavimą ir išmokėjimą;

6.3. objektyvumo principu – per ataskaitinį laikotarpį patirtas sąnaudas Ūkio subjektas turi paskirstyti nešališkai, t. y. nesiekdamas iškreipti bet kurios paslaugos (produkto) ar paslaugos (produkto) struktūrinės dalies sąnaudas ir paveikti apskaitos informacijos gavėjų priimamus sprendimus;

6.4. pastovumo principu – Ūkio subjektas, skirtingais ataskaitiniais laikotarpiais apskaičiuodamas paslaugų (produktų) sąnaudas, turi naudoti vienodą sąnaudų apskaitos sistemą, išskyrus šių Taisyklių 6.4.1 ir 6.4.2 papunkčiuose nurodytus atvejus. Ūkio subjektas naudojamą sąnaudų apskaitos sistemą keičia, jei:

6.4.1. įvykę reikšmingi įvykiai ar aplinkybės lemia Ūkio subjekto naudojamos sąnaudų apskaitos sistemos loginių pakeitimų būtinybę;

6.4.2. Tarnyba reikalauja pakeisti Ūkio subjekto naudojamą sąnaudų apskaitos sistemą, kai pastaroji neatitinka šių Taisyklių ir (arba) prieštarauja kitiems teisės aktams;

6.5. skaidrumo principu – per ataskaitinį laikotarpį patirtų sąnaudų paskirstymą Ūkio subjektas turi atlikti taip, kad kiekviename sąnaudų paskirstymo etape bei galutinėse ataskaitinio laikotarpio suvestinėse būtų galimybė aiškiai, skaidriai ir nesudėtingai identifikuoti Ūkio subjekto teikiamų paslaugų (produktų) tiesiogines, netiesiogines ir bendrąsias sąnaudas;

6.6. naudingumo principu – Ūkio subjektas turi parengti ir naudoti tokią sąnaudų apskaitos sistemą, kurios rezultatai būtų išsamūs, tinkami ir suprantami teikiamos informacijos gavėjams tiek Ūkio subjekto viduje, tiek už jo ribų;

6.7. patikimumo principu – Ūkio subjektas turi užtikrinti, kad pateikiama informacija teisingai atspindėtų Ūkio subjekto finansinę būklę ir joje nebūtų klaidų bei nukrypimų.

7. Ūkio subjektas į sąnaudų apskaitos sistemą konkrečias sąnaudas privalo įtraukti tik vieną kartą – skaičiuodamas paslaugų (produktų) savikainą, tų pačių sąnaudų Ūkio subjektas negali įtraukti kelis kartus.

8. Jei ūkio subjektas, paskirtas teikti universaliąsias elektroninių ryšių paslaugas, Lietuvos Respublikos teisės aktų nustatyta tvarka ketina pateikti prašymą kompensuoti universaliųjų elektroninių ryšių paslaugų teikimo nuostolius, jis sąnaudų apskaitos sistemoje turi atskirai išskirti tokių universaliųjų elektroninių ryšių paslaugas bei jų sąnaudas.

III. SĄNAUDŲ ĮVERTINIMAS

9. Ūkio subjektas veikloje patiriamas sąnaudas vertina vadovaudamasis buhalterinės apskaitos registruose užfiksuotais įrašais, kuriais remiantis buvo sudaryta finansinė atskaitomybė.

10. Tarnyba, siekdama veiksmingos konkurencijos elektroninių ryšių srityje, efektyvaus elektroninių ryšių išteklių naudojimo bei elektroninių ryšių paslaugų vartotojų teisių apsaugos, teisės aktu gali pareikalauti, kad Ūkio subjektas visų ar tam tikrų paslaugų (produktų) sąnaudų apskaitą tvarkytų remdamasis einamąja verte. Prieš patvirtindama tokį reikalavimą konkrečiam Ūkio subjektui, Tarnyba dėl reikalavimo projekto konsultuojasi Viešo konsultavimosi dėl Lietuvos Respublikos ryšių reguliavimo tarnybos sprendimų taisyklių, patvirtintų Lietuvos Respublikos ryšių reguliavimo tarnybos direktoriaus 2004 m. rugsėjo 16 d. įsakymu Nr. 1V-295 „Dėl Viešo konsultavimosi dėl Lietuvos Respublikos ryšių reguliavimo tarnybos sprendimų taisyklių patvirtinimo“ (Žin., 2004, Nr. [141-5173](#)), nustatyta tvarka. Tarnybai pareikalavus, kad Ūkio subjektas visų ar tam tikrų paslaugų (produktų) sąnaudų apskaitą tvarkytų remdamasis einamąja verte, Ūkio subjektas iš buhalterinės apskaitos registru į sąnaudų apskaitos sistemą perkeliamus

sąnaudų dydžius turi koreguoti, kad šie atspindėtų ne faktines įsigijimo, o einamąsias sąnaudas. Koregavimus Ūkio subjektas privalo atlikti per Tarnybos nustatytą terminą ir sąnaudų apskaitos sistemoje juos išskirti atskirose sąskaitose.

11. Skaiciuodamas ilgalaikio turto nusidėvėjimo (amortizacijos) sąnaudas, Ūkio subjektas turi pasirinkti ir taikyti ekonomiškai pagrįstą ilgalaikio turto naudingo tarnavimo laiką bei nusidėvėjimo (amortizacijos) skaičiavimo metodą. Apskaičiuotas nusidėvėjimo (amortizacijos) sąnaudas Ūkio subjektas turi suderinti su buhalterinėje apskaitoje apskaičiuotomis atitinkamomis nusidėvėjimo (amortizacijos) sąnaudomis.

12. Perkeldamas duomenis iš buhalterinės apskaitos registrų į sąnaudų apskaitos sistemą, Ūkio subjektas turi:

12.1. užtikrinti, kad būtų perkelti visi bei teisingi duomenys;

12.2. suskirstyti perkeliamas sąnaudas bent į šių Taisyklių 13 punkte nurodytas sąnaudų grupes. Sąnaudų grupes Ūkio subjektas turi išskirti remdamasis sąnaudų homogeniškumu. Ūkio subjektas, užtikrindamas šių Taisyklių 6 punkte nurodytų principų įgyvendinimą, gali sąnaudas skirstyti į detalesnes grupes, nei nurodyta šių Taisyklių 13 punkte;

12.3. užtikrinti, kad sąnaudų apskaitos sistemoje būtų galimybė patikrinti sąnaudų perkėlimo išsamumą bei teisingumą, t. y. Ūkio subjektas turi užtikrinti, jog sąnaudų apskaitos sistemos tikrinimo metu būtų galimybė identifikuoti buhalterinėje apskaitoje naudojamą sąnaudų sąskaitą (pagal Ūkio subjekto patvirtintą buhalterinės apskaitos sąskaitų planą), iš kurios į sąnaudų apskaitos sistemą buvo perkeltas konkretus sąnaudų dydis.

13. Ūkio subjektas, savo veikloje patiriamas sąnaudas perkeldamas į sąnaudų apskaitos sistemą, sąnaudas turi suskirstyti bent į šias grupes:

13.1. tiesioginės sąnaudos (atskirai išskiriant su universaliųjų elektroninių ryšių paslaugų teikimu susijusias sąnaudas, jei Ūkio subjektas yra paskirtas teikti universaliąsias elektroninių ryšių paslaugas);

13.2. mokėjimai kitiems operatoriams už didmenines paslaugas (produktus);

13.3. nusidėvėjimo ir amortizacijos sąnaudos;

13.4. tinklo sąnaudos (tinklo planavimo, valdymo ir vystymo (tobulinimo) sąnaudos, tinklo įrangos teikimo, diegimo, priežiūros ir remonto sąnaudos);

13.5. informacijos apie viešųjų telefono ryšio paslaugų abonentus teikimo sąnaudos (informacijos teikimo telefonu ar abonentų sąrašų (spausdintų ar elektroninių) teikimo sąnaudos, neįskaitant tai informacijai suteikti reikalingų elektroninių ryšių paslaugų sąnaudų);

13.6. sąskaitų išrašymo ir atsiskaitymų už suteiktas paslaugas (produktus) sąnaudos;

13.7. personalo sąnaudos;

13.8. administracinės sąnaudos;

13.9. finansinės ir mokesčių sąnaudos;

13.10. reklamos ir pardavimo sąnaudos;

13.11. einamojo remonto ir aptarnavimo sąnaudos, nesusijusios su tinklu;

13.12. kitos, paskirstomos sąnaudos;

13.13. nepaskirstomos sąnaudos.

14. Nepaskirstomas sąnaudas, kurias galima identifikuoti iš buhalterinės apskaitos registrų, Ūkio subjektas turi įtraukti į sąnaudų apskaitos sistemą, tačiau tokias sąnaudas, jas perkeldamas iš buhalterinės apskaitos registrų į sąnaudų apskaitos sistemą, Ūkio subjektas turi iš karto priskirti nepaskirstomoms sąnaudoms. Kitas nepaskirstomas sąnaudas, kurių iš buhalterinės apskaitos registrų identifikuoti nėra galimybės (pavyzdžiui, bendros tiek elektroninių ryšių veiklai, tiek ir kitai veiklai priskirtinos sąnaudos), Ūkio subjektas turi išskirti sąnaudų paskirstymo proceso metu.

15. Ūkio subjektas sąnaudų apskaitos sistemoje protingumo kriterijų atitinkančią investicijų grąžą turi išskirti kaip atskirą sąnaudų grupę.

16. Protingumo kriterijų atitinkančią investicijų grąžą Ūkio subjektas turi apskaičiuoti kaip veikloje naudojamo kapitalo apimtį ir kapitalo kainos sandaugą.

17. Ūkio subjekto veikloje naudojamo kapitalo apimtį apskaičiuojama kaip nuosavo ir skolinto kapitalo suma, atitinkanti balansinę lygybę [1]:

$$K = E + D = FA + CA - CL - PR [1],$$

čia:

K – veikloje naudojamo kapitalo apimtis,

E – nuosavas kapitalas,

D – skolintas kapitalas,

FA – ilgalaikis turtas,

CA – trumpalaikis turtas,

CL – trumpalaikiai įsipareigojimai,

PR – atidėjimai.

18. Nustatant protingumo kriterijų atitinkančią investicijų grąžą, Ūkio subjektas veikloje naudojamo kapitalo apimtį turi apskaičiuoti kaip kiekvieno ataskaitinio laikotarpio ketvirčio pabaigoje naudoto kapitalo apimčių geometrinį vidurkį.

19. Ūkio subjektas kapitalo kainą turi apskaičiuoti kaip vidutinę svertinę kapitalo kainą pagal šią formulę [2]:

$$WACC = R_E * E/(E+D) + R_D * D/(E+D) [2],$$

čia:

E – nuosavas kapitalas,

D – skolintas kapitalas,

WACC – vidutinė svertinė kapitalo kaina (%),

R_E – nuosavo kapitalo kaina (%),

R_D – skolinto kapitalo kaina (%).

19.1. Ūkio subjektas nuosavo kapitalo kainą turi apskaičiuoti pagal kapitalo kainos modelio formulę [3]:

$$R_E = R_F + \beta * (R_M - R_F) [3],$$

čia:

R_E – nuosavo kapitalo kaina (%),

R_F – bazinė pelno norma (%),

R_M – rinkos vidutinė pelno norma (%),

β – beta koeficientas, rodantis emitento (Ūkio subjekto) akcijų M rizikingumo ir visos akcijų rinkos rizikingumo santykį.

19.2. Ūkio subjekto skolinto kapitalo kaina (R_D) turi atspindėti rinkoje nusistovėjusią palūkanų normą, už kurią Ūkio subjektas ataskaitiniu laikotarpiu gavo ar galėjo gauti ilgalaikę paskolą (ne trumpesniam nei 5 metų laikotarpiui).

19.3. Skaičiuodamas kapitalo kainą, Ūkio subjektas turi įvertinti pelno mokesčio įtaką nuosavo kapitalo kainai bei skolinto kapitalo kainai, atsižvelgdamas į tai, ar Ūkio subjektas, perkeldamas sąnaudas iš buhalterinės apskaitos registrų į sąnaudų apskaitos sistemą, pagal šių Taisyklių 21 punkto reikalavimus eliminavo pelno mokesčio sąnaudas, ar jas paskirstė paslaugoms (produktams).

20. Tarnyba, pagrįstai manydama, jog tam tikrų Ūkio subjekto paslaugų (produktų) teikimo veiklos rizikingumas ženkliai skiriasi nuo kitų paslaugų (produktų) teikimo veiklos rizikingumo, teisės aktu gali pareikalauti, jog Ūkio subjektas, skaičiuodamas tam tikrų paslaugų (produktų) sąnaudas, toms paslaugoms (produktams) nustatytą atskirą kapitalo kainos dydį. Prieš patvirtindama teisės aktą, įtvirtinantį tokį reikalavimą konkrečiam Ūkio subjektui, Tarnyba dėl reikalavimo projekto konsultuojasi Viešo konsultavimosi dėl Lietuvos Respublikos ryšių reguliavimo tarnybos sprendimų taisyklių, patvirtintų Lietuvos Respublikos ryšių reguliavimo tarnybos direktoriaus 2004 m. rugsėjo 16 d. įsakymu Nr. 1V-295 „Dėl Viešo konsultavimosi dėl Lietuvos Respublikos ryšių reguliavimo tarnybos sprendimų taisyklių patvirtinimo“, nustatyta tvarka. Tarnybai pareikalavus, kad Ūkio subjektas, skaičiuodamas tam tikrų paslaugų (produktų) sąnaudas, toms paslaugoms (produktams) nustatytą atskirą kapitalo kainos dydį, Ūkio subjektas privalo per Tarnybos nustatytą terminą perskačiuoti paslaugoms (produktams) taikomą kapitalo kainos dydį ir atitinkamai pakoreguoti toms paslaugoms priskirtą protingumo kriterijų atitinkančią investicijų grąžą bei pateikti Tarnybai atnaujintą informaciją apie tų paslaugų sąnaudas.

21. Pagal šių Taisyklių 7 punktą, sąnaudų apskaitos sistemoje Ūkio subjektas turi eliminuoti buhalterinės apskaitos registruose užfiksuotus sąnaudų straipsnius, kurie yra įskaitomi į sąnaudas, skaičiuojant protingumo kriterijų atitinkančią investicijų grąžą.

22. Jei, vadovaudamasi šių Taisyklių 10 punktu, Tarnyba pareikalauja, jog Ūkio subjektas visų ar tam tikrų paslaugų (produktų) sąnaudų apskaitą tvarkytų remdamasis einamąja verte, Ūkio subjektas:

22.1. privalo nustatyti veikloje naudojamo kapitalo einamąją vertę bei apskaičiuoti veikloje naudojamo kapitalo buhalterinės vertės koregavimus;

22.2. privalo apskaičiuoti ilgalaikio turto vienetų nusidėvėjimo ir (ar) amortizacijos einamąsias sąnaudas bei apskaičiuoti atitinkamus koregavimus. Ilgalaikio turto vienetų nusidėvėjimo ir amortizacijos koregavimai apskaičiuojami kaip skirtumas tarp nusidėvėjimo ir (ar) amortizacijos sumos, apskaičiuotos įvertinus ilgalaikio turto buhalterinę vertę, ir nusidėvėjimo ir (ar) amortizacijos sumos, apskaičiuotos įvertinus ilgalaikio turto einamąją vertę. Be to, Ūkio subjektas turi apskaičiuoti kapitalo apimtį, nustatyti buhalterinę vertę, koreguojančias sumas ir atskirai jas išskirti ataskaitinio laikotarpio metinėje ataskaitoje, kuri pateikiama Tarnybai pagal šių Taisyklių 42 punktą;

22.3. negali atstatyti vertės tų ilgalaikio turto vienetų, kurių vertė buhalterinėje apskaitoje yra lygi likvidacinei vertei;

22.4. siekdamas nustatyti veikloje naudojamo kapitalo einamąją vertę, Ūkio subjektas privalo naudoti tokį loginį algoritmą ilgalaikio turto vieneto einamajai vertei apskaičiuoti [4]:

$$CC = \min [RC; \max (NRV; NPV)] [4],$$

čia:

CC – ilgalaikio turto vieneto einamoji vertė,

RC – ilgalaikio turto vieneto atstatomoji vertė (nustatoma pagal identiško ilgalaikio turto vieneto (analogo) kainą rinkoje arba pagal užtikinamas funkcijas bei galingumą, bet nebūtinai pagal efektyvumą, lygiavėrio ilgalaikio turto vieneto (modernaus ekvivalento) kainą rinkoje; abiem atvejais Ūkio subjektas privalo naudoti naujo (neeksploatuoto) ilgalaikio turto vieneto vertę),

NRV – ilgalaikio turto vieneto grynoji palyginamoji (rinkos) vertė (nustatoma pagal antrinėje rinkoje susiformavusią atitinkamą laikotarpį eksploatuoto ilgalaikio turto vieneto kainą),

NPV – ilgalaikio turto vieneto grynoji dabartinė vertė (nustatoma konkrečaus turto vieneto ateityje generuotinas pajamas diskontuojant pagal šių Taisyklių 19 punkte nustatytos vidutinės svertinės kapitalo kainos (WACC) dydį).

IV. SĄNAUDŲ PASKIRSTYMAS

23. Ūkio subjektas, skaičiuodamas teikiamų paslaugų (produktų) sąnaudas pagal šias Taisykles, privalo, laikydamasis priešastingumo principo, ataskaitinio laikotarpio sąnaudas paskirstyti paslaugoms (produktams). Jeigu tiesioginis paskirstymas nėra galimas, Ūkio subjektas, ataskaitinio laikotarpio sąnaudas paskirstydamas paslaugoms (produktams), privalo naudoti atitinkamus sąnaudų nešiklius. Nustatydamas sąnaudų nešiklių dydžius, Ūkio subjektas turi naudoti objektyvią veiklos ir (arba) finansinę informaciją bei laikytis šių Taisyklių 6 punkte nustatytų principų.

24. Vadovaudamasis šių Taisyklių 6 punkte nurodytais principais, Ūkio subjektas visas patiriamas sąnaudas (galutinių paslaugų (produktų) atžvilgiu) turi priskirti vienai iš šių kategorijų:

24.1. tiesioginių sąnaudų kategorijai;

24.2. netiesioginių sąnaudų kategorijai;

24.3. bendrųjų sąnaudų kategorijai. Ūkio subjektas turi suformuoti tokią sąnaudų apskaitos sistemą, kad paskirstant sąnaudas bendrųjų sąnaudų kategorijai sudarytų kuo mažesnę dalį (ne daugiau kaip 10 procentų) visų Ūkio subjekto per ataskaitinį laikotarpį patirtų sąnaudų, t. y. Ūkio subjektas sąnaudų kaupimo centrus turi suformuoti tokiu būdu, kad kuo didesnė dalis sąnaudų būtų tiesiogiai ar netiesiogiai paskirstoma paslaugoms (produktams) vadovaujantis priešastingumo principu;

24.4. nepaskirstomų sąnaudų kategorijai.

25. Tiesioginių sąnaudų kategorijos sąnaudų straipsnius Ūkio subjektas turi paskirstyti toms paslaugoms (produktams), kurios tiesiogiai nulėmė tų sąnaudų atsiradimą (susiformavimą).

26. Netiesioginių sąnaudų kategorijos sąnaudų straipsnius Ūkio subjektas turi paskirstyti per tarpinius sąnaudų centrus toms paslaugoms (produktams) ar jų grupėms, kurios netiesiogiai bendrai lėmė tų sąnaudų atsiradimą (susiformavimą). Ūkio subjektas, paskirstydamas netiesiogines sąnaudas, turi naudoti tokį sąnaudų paskirstymo metodą, kuris geriausiai užtikrina šių Taisyklių 6 punkte išvardytų principų įgyvendinimą. Visas netiesiogines sąnaudas Ūkio subjektas turi suskirstyti bent į šiuos sąnaudų centrus:

26.1. tinklo sąnaudų centrą – jam priskiriamos sąnaudos, susijusios su pagrindiniu (perdavimo) ir prieigos tinklais. Šiame sąnaudų centre sąnaudos turi būti kaupiamos pagal atskirus tinklo komponentus, kurie yra naudojami didmeninėms bei mažmeninėms elektroninių ryšių paslaugoms teikti, tokiu būdu, jog nesudėtingai galima būtų identifikuoti konkrečiai paslaugai (produktui) suteikti reikalingus tinklo komponentus;

26.2. pagrindinių veiklų sąnaudų centrą – jam priskiriamos sąnaudos, susijusios su būtinų funkcijų atlikimu teikiant paslaugas (produktus) jų gavėjams (pvz., sąskaitų išrašymas, aptarnavimas ir kitos su paslaugų gavėjų aptarnavimu susijusios sąnaudos);

26.3. pagalbinių veiklų sąnaudų centrą – jam priskiriamos sąnaudos, kurios nėra susijusios su konkrečių paslaugų (produktų) teikimu, bet yra svarbi Ūkio subjekto veiklos dalis (pvz., planavimo, personalo, finansų sąnaudos).

27. Siekdamas užtikrinti efektyvų šių Taisyklių 6 punkte nustatytų principų įgyvendinimą, Ūkio subjektas:

27.1. turi nustatyti pakankamą vidaus veiklų (procesų) skaičių bei tarpinių sąnaudų kaupimo centrų skaičių;

27.2. gali detalizuoti šių Taisyklių 26 punkte numatytus sąnaudų centrus bei, atlikdamas netiesioginių sąnaudų paskirstymą, sudaryti daugiau sąnaudų centrų.

28. Sąnaudų centrams priskirtas netiesiogines sąnaudas Ūkio subjektas turi paskirstyti paslaugoms (produktams). Tokį sąnaudų paskirstymą Ūkio subjektas turi atlikti naudodamas sąnaudų nešiklius, objektyviausiai atspindinčius priežastinį sąnaudų formavimosi ryšį tarp sąnaudų centro, kurio sąnaudos skirstomos, ir sąnaudų centro, kuriam sąnaudos yra priskiriamos. Ūkio subjektas privalo pagrįsti, kad kiekvienas netiesioginių sąnaudų nešiklis atitinka šių Taisyklių 6 punkte numatytus principus. Netiesioginių sąnaudų paskirstymas, vadovaujantis šių Taisyklių 6 punkte numatytais principais, atliekamas tokiais etapais:

28.1. pagalbinių veiklų sąnaudos paskirstomos pagrindinių veiklų sąnaudų centrui, tinklo sąnaudų centrui bei paslaugoms (produktams) ir (arba) jų grupėms;

28.2. pagrindinių veiklų sąnaudos paskirstomos tinklo sąnaudų centrui bei paslaugoms (produktams) ir (arba) jų grupėms;

28.3. tinklo sąnaudos paskirstomos paslaugoms (produktams) ir (arba) jų grupėms.

29. Siekdamas užtikrinti, kad paskirstant sąnaudas būtų laikomasi šių Taisyklių 6 punkte numatytų principų, Ūkio subjektas periodiškai, bet ne rečiau kaip vieną kartą per ataskaitinį laikotarpį, turi atlikti:

29.1. vidaus veiklų ir technologinių procesų peržiūras, kad laiku gautų atitinkamą informaciją, reikalingą sąnaudų (įskaitant protingumo kriterijų atitinkančią investicijų grąžą) paskirstymui paslaugoms (produktams) ir, jei reikalinga, atitinkamai pakeistų sąnaudų apskaitos sistemą;

29.2. suformuotų (nustatytų) sąnaudų nešiklių patikrą bei sąnaudų nešiklių atnaujinimą, jei to reikalauja įvykę veiklos technologiniai ir (arba) kiti pokyčiai.

30. Bendrosios sąnaudos paskirstomos paslaugoms (produktams) pagal konkrečiai paslaugai (produktui) priskirtą tiesioginių ir netiesioginių sąnaudų sumą.

31. Nepaskirstomų sąnaudų kategorijos sąnaudas Ūkio subjektui draudžiama priskirti elektroninių ryšių paslaugoms (produktams). Šios sąnaudos gali būti paskirstytos kitų (ne elektroninių ryšių) paslaugų (produktų) savikainai nustatyti.

32. Ūkio subjektas protingumo kriterijų atitinkančią investicijų grąžą paslaugoms (produktams) turi paskirstyti pagal atitinkamos paslaugos (produkto) teikimui naudojamo kapitalo apimtį.

V. INFORMACIJOS, SUSIJUSIOS SU SĄNAUDŲ APSKAITOS SISTEMA, PATEIKIMAS BEI KITI SU SĄNAUDŲ APSKAITA SUSIJĘ REIKALAVIMAI

33. Ūkio subjektas turi užtikrinti, kad sąnaudų apskaitos sistema atitiktų šių Taisyklių reikalavimus. Ūkio subjektas turi suformuoti sąnaudų apskaitos sistemą, kuri leistų bet kuriuo ataskaitinio laikotarpio momentu per 30 dienų pateikti informaciją, leisiančią visiškai įsitikinti Ūkio subjektui nustatyto sąnaudų apskaitos įpareigojimo vykdymu.

34. Ūkio subjektas turi užtikrinti duomenų sąnaudų apskaitos sistemoje teisingumą, tikrumą.

35. Ūkio subjektas privalo ne trumpiau kaip 3 metus saugoti informaciją, leidžiančią stebėti sąnaudų apskaitos sistemos pokyčius ir šių pokyčių įtaką paslaugų (produktų) sąnaudoms.

36. Ūkio subjektas, kuriam pagal Įstatymą yra nustatytas sąnaudų apskaitos įpareigojimas, išskyrus šių Taisyklių 37 punkte nurodytus Ūkio subjektus, privalo per šešis mėnesius nuo tokio įpareigojimo nustatymo dienos pateikti Tarnybai bei viešai paskelbti savo tinklalapyje naudojamos sąnaudų apskaitos sistemos laisvos formos išsamų aprašą (toliau – Sistemos aprašas), kurį sudaro tokie elementai kaip apskaitos tvarkymo principų, strategijų, metodikų ir taikomos tvarkos aprašymai, sąnaudų paskirstymo metodai bei kiti elementai. Sistemos apraše Ūkio subjektas turi nurodyti, koks laikotarpis yra laikomas Ūkio subjekto finansiniais metais. Jei šis įpareigojimas Ūkio subjektui buvo nustatytas iki šių Taisyklių įsigaliojimo dienos, Ūkio subjektas privalo pateikti šiame punkte nurodytą informaciją per šešis mėnesius nuo šių Taisyklių įsigaliojimo dienos.

37. Jei, vadovaujantis Sąnaudų paskirstymo taisyklėmis, patvirtintomis Ryšių reguliavimo tarnybos prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės direktoriaus 2002 m. gruodžio 20 d. įsakymu Nr. 194 „Dėl sąnaudų paskirstymo taisyklių ir su sąnaudų apskaita susijusių reikalavimų patvirtinimo“ (Žin., 2002, Nr. [125-5701](#)), Ūkio subjektas buvo įpareigotas įdiegti sąnaudų paskirstymo sistemą, tai šių Taisyklių 36 punkte nurodytą informaciją jis privalo pateikti per vieną mėnesį nuo Įstatyme numatyto sąnaudų apskaitos įpareigojimo nustatymo dienos.

38. Sistemos aprašas turi atitikti šiuos principus:

38.1. objektyvumo principą – Sistemos apraše Ūkio subjektas naudojamą sąnaudų apskaitos sistemą turi atspindėti nešališkai, neįsikišdamas ir nesiekdamas paveikti Sistemos aprašo teikiamos informacijos gavėjų priimamų sprendimų;

38.2. pastovumo principą – Sistemos aprašas turi galioti nuolat, išskyrus atvejus, kai vadovaujantis šių Taisyklių 6.4.1 bei 6.4.2 papunkčiais yra keičiama pati sąnaudų apskaitos sistema arba kai pakeisti Sistemos aprašą reikalauja Tarnyba, jei Sistemos aprašas neatitinka šių Taisyklių arba kitų teisės aktų reikalavimų;

38.3. skaidrumo principą – Sistemos aprašą Ūkio subjektas turi sudaryti taip, kad būtų galimybė aiškiai, skaidriai ir nesudėtingai identifikuoti visų kategorijų sąnaudų paskirstymo ir perskirstymo ekonominę logiką bei etapiškumą, pradedant nuo pradinių duomenų perkėlimo į sąnaudų apskaitos sistemą iki galutinių paslaugų (produktų) savikainos apskaičiavimo;

38.4. naudingumo principą – Ūkio subjektas turi parengti tokį Sistemos aprašą, kuris būtų išsamus, tinkamas ir suprantamas informacijos gavėjams tiek Ūkio subjekto viduje, tiek išorėje.

39. Ūkio subjektas Sistemos aprašą, teikiamą Tarnybai, privalo pateikti su šiais priedais:

39.1. Ūkio subjekto parengtu ir veikloje naudojamu detaliu, veiklos poreikiams pritaikytu sąnaudų bei sąskaitų planu;

39.2. ilgalaikio turto vienetų ir (arba) jų grupių naudojimo (eksploatavimo) laikotarpių planu;

39.3. sąnaudų nešiklių sąrašu, kuriame būtų nurodyta kiekvieno sąnaudų nešiklio ekonominė prasmė ir pagrįstumas, išskyrus atvejus, kai atitinkamą sąnaudų nešiklių sąrašą Ūkio subjektas pateikia Tarnybai, vykdydamas 2006 m. birželio 14 d. Lietuvos Respublikos ryšių reguliavimo tarnybos direktoriaus įsakymu Nr. 1V-738 patvirtintas Apskaitos atskyrimo taisykles ir su apskaitos

atskyrimu susijusius reikalavimus (Žin., 2006, Nr. [70-2607](#));

39.4. fiksuoto dydžio norminių koeficientų sąrašu, kuriame nurodyta kiekvieno norminio koeficiento ekonominė prasmė ir pagrindumas;

39.5. kiekvienam sąnaudų paskirstymo etapui suformuotomis išsklotinių (matricų) formomis, teikiančiomis informaciją apie tai, kokios sąnaudos kiekviename etape yra skirstomos, pagal kokį sąnaudų nešiklį yra atliekamas paskirstymas ir kokiam sąnaudų centrui tos sąnaudos yra priskiriamos. Ūkio subjektas turi pateikti suformuotas išsklotinių (matricų) formas tokio detalumo, kuris užtikrintų šių Taisyklių 6 punkte nurodytų principų įgyvendinimą. Ūkio subjektas turi užtikrinti, kad šiame papunktyje nurodyti priedai (matricos) leistų Tarnybai aiškiai ir nedviprasmiškai identifikuoti visus sąnaudų paskirstymo ir perskirstymo etapus (lygmenis) bei loginį sąnaudų paskirstymo pagrindą pasirinktuoju būdu;

39.6. detaliu galutinių paslaugų (produktų), dėl kurių Ūkio subjektui yra nustatytas sąnaudų apskaitos įpareigojimas, sąrašu;

39.7. kita informacija, įrodančia, kad Ūkio subjekto naudojama sąnaudų apskaitos sistema yra sudaryta vadovaujantis šiomis Taisyklėmis, o Sistemos aprašas atitinka šių Taisyklių 38 punkte nustatytus principus.

40. Visi šių Taisyklių 39 punkte nurodyti Sistemos aprašo priedai yra sudėtinė Sistemos aprašo dalis. Pakeitus Sistemos aprašą, Ūkio subjektas turi pakeisti ir jo priedus, jei šie neatitinka pakeisto Sistemos aprašo.

41. Apie naudojamos sąnaudų apskaitos sistemos pakeitimus Ūkio subjektas privalo pranešti Tarnybai:

41.1. per 30 dienų nuo tų pakeitimų dienos, jei jie nulėmė reikšmingus skirtumus;

41.2. teikdamas šių Taisyklių 42 punkte nurodytą metinę ataskaitą, jei tie pakeitimai nelėmė reikšmingų skirtumų.

42. Ūkio subjektas privalo vieną kartą per ataskaitinį laikotarpį, tačiau ne vėliau kaip iki kito ataskaitinio laikotarpio šeštojo mėnesio 1 dienos, parengti ir pateikti Tarnybai detalią metinę ataskaitą, kurios pakaktų Tarnybai įsitikinti, jog Ūkio subjekto naudota sąnaudų apskaitos sistema atitinka šių Taisyklių bei kitų Tarnybos patvirtintų teisės aktų reikalavimus (toliau – Metinė ataskaita). Ūkio subjektas Metinėje ataskaitoje turi pateikti šią informaciją, išskyrus atvejus, kai atitinkamą informaciją Ūkio subjektas pateikia Tarnybai vykdydamas Apskaitos atskyrimo, įskaitant su apskaitos atskyrimu susijusius reikalavimus, taisykles:

42.1. Ūkio subjekto veikloje naudojamo kapitalo apskaičiavimo ataskaitą;

42.2. sąnaudų sąskaitų planą su ataskaitinio laikotarpio duomenimis;

42.3. ilgalaikio turto vieneto nusidėvėjimo ir amortizacijos sąnaudų aprašą, kurį sudaro: ilgalaikio turto vieneto pavadinimas, įsigijimo data, eksploatacijos pradžios data, numatytas eksploataavimo laikotarpis, įsigijimo vertė, numatyta likvidacinė vertė, vertė ataskaitinio laikotarpio pradžioje, vertė ataskaitinio laikotarpio pabaigoje, nusidėvėjimo (amortizacijos) per ataskaitinį laikotarpį suma, nusidėvėjimo (amortizacijos) skaičiavimo metodas, kita informacija. Jei Ūkio subjektas sąnaudų apskaitą tvarko pagal einamąją vertę, jis papildomai turi nurodyti ilgalaikio turto vieneto einamąją vertę ataskaitinio laikotarpio pradžioje, ataskaitinio laikotarpio pabaigoje, ataskaitinio laikotarpio nusidėvėjimo (amortizacijos) sumą nuo einamosios vertės bei atitinkamus koreguojančius įrašus. Ūkio subjektas gali papildomai pateikti ir kitą informaciją dėl ilgalaikio turto nusidėvėjimo (amortizacijos) sąnaudų nustatymo;

42.4. sąnaudų nešiklių sąrašą, nurodydamas sąnaudų nešiklių vertes, jų taikymo sritį (kokioms sąnaudoms paskirstyti konkretūs sąnaudų nešikliai yra taikomi) bei trumpą ekonominį pagrindimą;

42.5. protingumo kriterijų atitinkančios investicijų grąžos per ataskaitinį laikotarpį apskaičiavimo ataskaitą, pateikdamas konkretų skaičiavimo algoritmą bei skaičiavimams naudotus duomenis ir kitą susijusią informaciją;

42.6. kiekvienam sąnaudų paskirstymo etapui suformuotas išsklotinių (matricų) formas su ataskaitinio laikotarpio duomenimis, teikiančias informaciją apie tai, kokios sąnaudos kiekviename etape yra skirstomos, pagal kokį sąnaudų nešiklį yra atliekamas paskirstymas ir kokiam sąnaudų

centrui tos sąnaudos yra priskiriamos;

42.7. galutinių produktų (paslaugų) ataskaitinio laikotarpio ataskaitą, kurią sudaro kiekvienos paslaugos (produkto) pavadinimas, per ataskaitinį laikotarpį paslaugų gavėjams suteiktų paslaugos (produkto) vienetų skaičius, visuminių sąnaudų suma, tenkanti paslaugai (produktui) bei tenkanti paslaugos (produkto) vienetui, ir pajamų suma, tenkanti paslaugai (produktui) bei tenkanti paslaugos (produkto) vienetui;

42.8. Ūkio subjekto vadovo ar įgalioto asmens pareiškimą, kad sąnaudų apskaitos sistema ir pateikiama informacija atitinka sąnaudų apskaitos įpareigojimo įgyvendinimą reglamentuojančius tiesiogiai taikomus Europos Sąjungos teisės aktus, šių Taisyklių nuostatas bei kitus sąnaudų apskaitos įpareigojimo įgyvendinimą reglamentuojančius teisės aktus;

42.9. paaiškinamąjį raštą, kuriame būtų nurodomi pateikiamų ataskaitų sudarymo principai bei kita informacija, padedanti suprasti ataskaitose pateiktus duomenis;

42.10. metinę finansinę atskaitomybę, kurią Ūkio subjektas sudaro vadovaudamasis Lietuvos Respublikos finansinės atskaitomybės įstatymu. Jei Ūkio subjektą sudaro keli juridiniai asmenys, tai Ūkio subjektas Tarnybai turi pateikti kiekvieno jų finansinę atskaitomybę bei konsoliduotą finansinę atskaitomybę pagal Lietuvos Respublikos konsoliduotos finansinės atskaitomybės įstatymą (Žin., 2001, Nr. [99-3517](#));

42.11. kitą informaciją, leidžiančią įsitikinti, jog ataskaitiniu laikotarpiu Ūkio subjektas vykdė šių Taisyklių reikalavimus.

43. Metinė ataskaita ir ją patikslinantys paaiškinimai bei papildomi dokumentai sudaro nedalomą finansinės informacijos visumą.

44. Tarnybai pareikalavus, Ūkio subjektas per 30 dienų privalo detalizuoti Tarnybai pateiktus dokumentus ir (arba) suteikti papildomos informacijos.

45. Ūkio subjektas, pagal šias Taisykles teikdamas Tarnybai informaciją, turi užtikrinti, kad ji būtų tiksli, teisinga, pagrįsta, palyginama ir išsami. Visi Ūkio subjekto pagal šias Taisykles Tarnybai teikiami dokumentai turi atitikti Dokumentų teikimo Lietuvos Respublikos ryšių reguliavimo tarnybai taisyklių, patvirtintų Lietuvos Respublikos ryšių reguliavimo tarnybos direktoriaus 2004 m. rugsėjo 16 d. įsakymu Nr. 1V-292 „Dėl Dokumentų teikimo Lietuvos ryšių reguliavimo tarnybai taisyklių patvirtinimo“ (Žin., 2004, Nr. [141-5171](#)), reikalavimus.

46. Ūkio subjektas privalo ne vėliau kaip iki kito ataskaitinio laikotarpio šeštojo mėnesio 1 dienos savo tinklalapyje viešai paskelbti šių Taisyklių 42 punkte nurodytą Metinę ataskaitą, išskyrus konfidencialią informaciją. Ūkio subjektas, Tarnybai pateikdamas Metinę ataskaitą, privalo nurodyti, kokia informacija laikytina konfidencialia, atsižvelgiant į teisės aktų reikalavimus.

47. Tarnyba, siekdama įsitikinti apskaitos sistemos adekvatumu ir veiksmingumu, vadovaudamasi Viešo konsultavimosi dėl Lietuvos Respublikos ryšių reguliavimo tarnybos sprendimų taisyklių, patvirtintų Lietuvos Respublikos ryšių reguliavimo tarnybos direktoriaus 2004 m. rugsėjo 16 d. įsakymu Nr. 1V-295 „Dėl Viešo konsultavimosi dėl Lietuvos Respublikos ryšių reguliavimo tarnybos sprendimų taisyklių patvirtinimo“, nustatyta tvarka, gali rengti viešąsias konsultacijas.

48. Pateikta Metinė ataskaita privalo būti patikrinta audito. Turi būti atliktas nepriklausomas auditas, kuris patikrintų, ar Ūkio subjekto ataskaitiniu laikotarpiu naudota sąnaudų apskaitos sistema ir Metinė ataskaita atitinka šias Taisykles (toliau – Auditas). Tarnyba inicijuoja Auditą, jam atlikti pasitelkia nepriklausomą audito įmonę ir apmoka Audito išlaidas. Ūkio subjektas privalo Tarnybai ir audito įmonei pateikti visą Auditui reikalingą informaciją ir tinkamai bendradarbiauti su Tarnyba bei audito įmone. Po Audito parengta auditoriaus išvada yra vieša ir skelbiama Tarnybos tinklalapyje.

VI. BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

49. Ūkio subjektas, kuriam pagal Įstatymą yra nustatytas sąnaudų apskaitos įpareigojimas, išskyrus šių Taisyklių 50 punkte nurodytus Ūkio subjektus, šias Taisykles privalo įgyvendinti per šešis mėnesius nuo sąnaudų apskaitos įpareigojimo nustatymo dienos. Jei toks įpareigojimas Ūkio

subjektui buvo nustatytas iki šių Taisyklių įsigaliojimo dienos, Ūkio subjektas privalo šias Taisykles įgyvendinti per šešis mėnesius nuo šių Taisyklių įsigaliojimo dienos. Jei sąnaudų apskaitos įpareigojimo nustatymo Ūkio subjektui diena nėra ataskaitinio laikotarpio pradžios diena, Ūkio subjektas turi parengti Metinę ataskaitą už laikotarpį, kuris prasideda sąnaudų apskaitos įpareigojimo nustatymo dieną ir baigiasi paskutinę to ataskaitinio laikotarpio dieną.

50. Jei Ūkio subjektas buvo įpareigotas įdiegti sąnaudų paskirstymo sistemą vadovaudamasis Sąnaudų paskirstymo taisyklėmis, patvirtintomis Ryšių reguliavimo tarnybos prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės direktoriaus 2002 m. gruodžio 20 d. įsakymu Nr. 194 „Dėl sąnaudų paskirstymo taisyklių ir su sąnaudų apskaita susijusių reikalavimų patvirtinimo“ (Žin., 2002, Nr. [125-5701](#)), tai sąnaudų apskaitos sistemą pagal šių Taisyklių nuostatas jis privalo įdiegti per vieną mėnesį nuo Įstatyme numatyto sąnaudų apskaitos įpareigojimo nustatymo dienos.

51. Jei Ūkio subjektą sudaro du ar daugiau juridinių asmenų ir jiems visiems kartu nustatytas sąnaudų apskaitos įpareigojimas, Ūkio subjektas privalo įdiegti bendrą sąnaudų apskaitos sistemą, kurioje būtų eliminuojami Ūkio subjektą sudarančių juridinių asmenų tarpusavio sandoriai bei šių sandorių rezultatai.

52. Tarnyba, vertindama Ūkio subjekto pateiktus duomenis, tarp jų duomenis apie patirtų sąnaudų dydį bei struktūrą, gali naudoti:

52.1. tiesiogiai gautus sąnaudų apskaitos sistemos duomenis bei kitą informaciją, gautą Ūkio subjektui vykdant šiose Taisyklėse bei kituose teisės aktuose nustatytus reikalavimus;

52.2. kitus turimus duomenis apie atitinkamas paslaugų (produktų) sąnaudas, kurie gaunami:

52.2.1. lyginant atitinkamų paslaugų (produktų) kainas bei sąnaudas, atsižvelgus į geriausią Europos Sąjungos valstybių narių praktiką, panašaus išsivystymo valstybių praktiką, Lietuvos Respublikos praktiką;

52.2.2. vertinant atitinkamų paslaugų (produktų) didmeninių ir mažmeninių kainų santykį bei šių paslaugų (produktų) sąnaudas;

52.2.3. vertinant kitą prieinamą informaciją.

53. Ūkio subjektai, pažeidę šių Taisyklių reikalavimus, atsako Lietuvos Respublikos įstatymų nustatyta tvarka.

54. Tarnybos veikimas arba neveikimas, įgyvendinant šias Taisykles, gali būti skundžiami Lietuvos Respublikos įstatymų nustatyta tvarka.

Priedo pakeitimai:

Nr. [1V-737](#), 2006-06-14, Žin., 2006, Nr. 70-2606 (2006-06-22), i. k. 10611RRISAK001V-737

Pakeitimai:

1.

Lietuvos Respublikos ryšių reguliavimo tarnyba, Įsakymas

Nr. [1V-737](#), 2006-06-14, Žin., 2006, Nr. 70-2606 (2006-06-22), i. k. 10611RRISAK001V-737

Dėl Lietuvos Respublikos ryšių reguliavimo tarnybos direktoriaus 2005 m. gruodžio 28 d. įsakymo Nr. 1V-1164 "Dėl Sąnaudų apskaitos pagal pilnai paskirstytų sąnaudų metodą taisyklių patvirtinimo" pakeitimo